

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνίχτισα, ἴδε σ. 88

"Οχι καὶ αὐτὴ ἐπίσης δὲν ἔμελλε νὰ ἀπο-
θάνῃ οὐδ' εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν, οὔτε
βραδύτερον. Καὶ ἐκεῖνος! 'Εκεῖνος ν' ἀποθάν-
ῃ! 'Η ἐξοχος αὐτὴ διανοίξαι νὰ ἐκμηδενισθῇ δι'
ἀπλῆς παύσεως τῶν παλμῶν τῆς καρδίας ἢ τῆς
ἀναπνοῆς; "Οχι, δὲν εἶνε δυνατὸν οἱ ἄνθρωποι
ἀπατῶνται. Μίαν ἡμέραν θὰ τὸ ἐμάνθανον.

Καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἐσκέπτετο τὰ μυστήρια

ἀνεύρισκε καὶ τὸ πνεῦμά της προσηλοῦτο, συν-
νεθέετο μετὰ τοῦ ἰδικοῦ του ζωηρότερον ἴσως ἢ
ἡ καρδιά της.

Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν ἔζων οὕτω κοινὴν
πνευματικὴν ζωὴν, κατατρίβοντες σχεδὸν καθ'
ἐκάστην πολλὰς ὥρας τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἀνά-
γνωσιν πρωτοτύπων ὑπομνημάτων γεγραμμένων
εἰς διαφόρους γλώσσας περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΑΡΒΙΕ

Ὁ ποιητὴς τῆς «Ἰωάννας δ' Ἀρκ».

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΟΥΝΟΣ

Ὁ μελοποιὸς τῆς «Ἰωάννας δ' Ἀρκ».

ταῦτα, ἀλλ' ὑπὸ καλολογικὴν μᾶλλον καὶ αἰ-
σθηματικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν. Ἐσκέπτετο
ὅμως. Πᾶσαι αὐταὶ αἱ ἐρωτήσεις, πᾶσαι αἱ ἀμ-
φιβολίαι, ὁ κρύφιος σκοπὸς τῶν συνδιαλέξεων
τῆς, ἡ τόσον ταχεῖα ἴσως πρὸς τὸν φίλον αὐτῆς
ἀφοσιώσις της, πάντα ταῦτα αἰτίαν εἶχον τὴν
ἀσθεστον τῆς μαθήσεως δίψαν ὑφ' ἧς κατείχετο
ἡ ψυχὴ της. Ἠλπιζεν εἰς αὐτόν, διότι εἶχεν
ἤδη ἀνεῦρει εἰς τὰ συγγράμματά του τὴν ἐπί-
λυσιν τῶν μεγίστων προβλημάτων. Ἐδιδάχθη
ἐξ αὐτῶν νὰ γνωρίσῃ τὸ σύμπαν· καὶ τὴν γνῶσιν
ταύτην εὗρισκεν ὥραιότεραν, ζωηρότεραν, με-
γαλειότεραν, ποιητικωτέραν ἀπὸ τὰς ἀρχαίας
πλάνας καὶ ἐσφραγμένας δοξασίας. Ἀπὸ τῆς
ἡμέρας καθ' ἣν ἐμαθεν ἀπὸ τῶν χειλέων του ὅτι
ἡ ζωὴ δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ τὴν ἀνα-
ζήτησιν τῆς ἀληθείας, ἦτο βεβία ὅτι θὰ τὴν

φιλοσοφίας, τῆς θεωρίας τῶν ἀτόμων, τῆς φυσι-
κῆς, τῶν μορίων τῆς ὀργανικῆς χημείας, τῆς
θερμοδυναμικῆς καὶ τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ὧ,
ὁ σκοπὸς τείνει εἰς τὴν ἐξαχρίβωσιν τοῦ ὄντος,
διαλεγόμενοι περὶ τῶν κατ' ἐπιφάνειαν ἢ πρᾶ-
γματικῶν ἀντιφάσεων τῶν ἐν αὐτοῖς εἰκασιῶν, εὐ-
ρίσκοντες ἐνίοτε εἰς συγγραφεῖς καθαρῶς φιλο-
λογικῆς ιδιότητος σκέψεις καὶ συμπτώσεις λίαν
ἐκπληκτικὰς μετὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀξιωμά-
των, ἐκπληττόμενοι διὰ τινὰς προγνώσεις μεγά-
λων συγγραφέων. Τὰ ἀναγνώσματα καὶ αἱ ἐρευναι
καὶ αἱ παραβολαὶ αὐταὶ τοὺς ἔθελγον ἰδίως ἐνε-
κα τοῦ ὅτι τὸ ἰσημέραι φωτιζόμενον ἔτι μᾶλλον
πνεῦμά των κατήντα ν' ἀπορρίπτῃ τὰ ἐννέα δέ-
κατα τῶν συγγραφέων, ὧν τὰ ἔργα εἶνε καθ'
ὀλοκληρίαν κενὰ καὶ τὸ ἥμισυ προσέτι τοῦ τε-
λευταίου δεκάτου αὐτῶν, ὧν τὰ συγγράμματα

Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΤΕΘΛΙΜΜΕΝΩΝ

Εἰκὼν Βουγερῶ.

ἔχουσι μόνον ἐπιπόλαιον ἀξίαν· ἀποκαθάραντες οὕτω τὸ πεδῖον τῆς φιλολογίας ἔζων μετὰ τινος ἱκανοποιήσεως ἐν τῇ περιορισμένη κοινωνίᾳ τῶν ὑπερόχων πνευμάτων. Ἴσως εἰς τοῦτο ἐμπεριείχετο καὶ ἐλαφρόν τι αἰσθημα ὑπερηφανείας.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἑλπίστος ἀφίκετο ἐνωρίτε-

ρον τοῦ συνήθους. «Εὐρηκα!» ἀνεκραξεν· ἀλλὰ μεταμελούμενος πάραυτα, προσέθηκεν: «Ἴσως..»

Ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ἐστίας ἔνθα ἐσπινθήριζε πῦρ φλογερὸν, ἐν ᾧ ἡ σύντροφός του τὸν παρ-
τῆρει μὲ τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της πλήρεις περιεργείας ἤρχισε νὰ λαλῇ μετὰ τινος ἀσυνει-

δήτου ἐμφάσεως, ὥς νὰ συνωμίλει μετὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ λογισμοῦ ἐντὸς ἡρέμου δάσους :

« Πάντα ὅσα βλέπομεν εἶνε φαινομενικότης ἁλλαχοῦ ἔγκειται ἡ πραγματικότης.

« Ὁ ἥλιος φαίνεται στρεφόμενος περὶ ἡμᾶς, ἀνατέλλων τὴν πρωΐαν καὶ δύων τὴν ἐσπέραν, ἡ δὲ Γῆ ἐφ' ἧς εὐρισκόμεθα φαίνεται ἀκίνητος. Ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἶνε τὸ ἀντίθετον. Κατοικοῦμεν ἐπὶ σώματος περιδινουμένου, φερομένου εἰς τὸ κενὸν μετὰ ὁρμῆς ἐβδομηκονταπεντάκις τυχυτέρας ἀπὸ τὴν ὁρμὴν σφαίρας τηλεβόλου.

« Ἐναρμόνιος συμφωνία θέλγει τὰ ὦτά μας. Ὁ ἦχος δὲν ὑπάρχει· ἄλλο τι δὲν εἶνε εἰμὴ ἐντύπωσις τῶν αἰσθήσεών μας, παρκαγομένη ἐκ τῶν δονήσεων τοῦ ἀέρος κατὰ τι διάστημα καὶ μετὰ ποιᾶς τινος τυχύτητος, δονήσεων αἰτίνες αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς εἰσι σιωπηλαί. Ἄνευ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου καὶ τοῦ ἐγκεφάλου δὲν θὰ ὑπῆρχον πλέον ἦχοι. Καὶ οὐσίαν ἄλλο τι δὲν ὑπάρχει εἰμὴ κίνησις.

« Τὸ οὐράνιον τόξον ἐπιδεικνύει τὴν φωτολαμπῇ καμπύλην του, τὸ ῥόδον καὶ ὁ κύανος ὑγρὰ ἐκ τῆς βροχῆς σπινθηροβολοῦσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὁ πράσινος λειμών, οἱ χρυσιζοντες ἀγροὶ πικίλλουσι τὴν πεδιάδα διὰ τῶν λαμπρῶν χρωμάτων των. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουσι χρώματα, δὲν ὑπάρχει φῶς· ὑπάρχουσι μόνον κυμάνσεις τοῦ αἰθέρος μεταδίδουσαι τὴν δόνησιν εἰς τὸ ὀπτικὸν νεῦρον. Εἶνε ἀπατηλαὶ φαινομενικότητες· ὁ ἥλιος θερμκίνει καὶ γονιμοποιεῖ, τὸ πῦρ καίει, καὶ ὁμως δὲν ὑπάρχει θερμότης, ἀλλὰ μόνον ἐντυπώσεις. Ἡ θερμότης ὅπως καὶ τὸ φῶς εἶνε μόνιν τρόπος κινήσεως. Κινήσεις ἀόρατοι, ἀλλὰ κυρίαρχοι, ὑπέρτατοι !

« Ἰδοὺ μία ἰσχυρὰ δοκός, ἐκ τῶν γενικῶς χρησιμοποιουμένων σήμερον εἰς τὰς οἰκοδομάς. Τοποθετεῖται εἰς τὸ κενόν, εἰς ὕψος δέκα μέτρων, ἐπὶ δύο τοίχων, ἐφ' ὧν στηρίζονται τὰ δύο ἄκρα τῆς. Εἶνε βεβαίως στερεὰ. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἀπετέθη βάρος χιλίων, δισχιλίων, δισεκαυχιλίων χιλιογράμμων, ἀλλ' οὔτε κἂν αἰσθάνεται τὸ ὑπέρογκον αὐτὸ βάρος· μόλις κατὰ τὴν ἰσομέτρησιν δεικνύει ἀδιόρατον κλίσιν. Ἐν τούτοις ἡ δοκὸς αὕτη συνίσταται ἐκ μορίων ἅτινα δὲν ἐγγίζουσι πρὸς ἄλληλα, ἅτινα διατελοῦσιν ἐν διηνεκεῖ δονῆσαι, ἅτινα ἀφίστανται ἀλλήλων ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θερμότητος καὶ συσφίγγονται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψύχους. Εἰπατέ μοι, παρκακλῶ, τί ἀποτελεῖ τὴν στερεότητα τῆς σιδηρᾶς αὐτῆς δοκοῦ; Τὰ ὑλικά αὐτῆς ἄτομα· Βεβαίως ὅχι, ἀφοῦ δὲν ἐγγίζουσιν ἄλληλα. Ἡ στερεότης ἔγκειται εἰς τὴν ἑλξιν τῶν μορίων, τούτεστι εἰς δύναμιν ἄυλον.

« Κατ' ἀπόλυτον ἐννοίαν, στερεότης δὲν ὑφίσταται. Λαμβάνομεν ἀνά χεῖρας βαρεῖαν σφαῖραν σιδηρᾶν ἢ σφαῖρα αὕτη συνίσταται ἐκ μο-

ρίων ἀοράτων, ἅτινα δὲν ἐφάπτονται ἀλλήλων καὶ ἅτινα ἐπίσης σύγκεινται ἐξ ἀτόμων μὴ ἐφαπτομένων ἀλλήλων. Ἡ συνοχὴ ἄρα ἦν φαίνεται ἔχουσα ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἐν λόγῳ σφαίρας καὶ ἡ φαινομενικὴ αὐτῆς στερεότης εἶνε ἐντελής πλάνη. Διὰ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀναλύει τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς σύστασιν, εἶνε σμῆνος μυιδίων, οἷα τὰ περιδινόμενα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν ἡμέρᾳ θέρους. Ἄλλως τε ἅς θερμάνωμεν τὴν σφαῖραν ταύτην ἥτις μᾶς φαίνεται στερεὰ· θὰ ἀνελυθῇ· ἂν τὴν θερμάνωμεν ἔτι πλέον, θὰ ἐξ-ἀτμισθῇ, χωρὶς ὁμως διὰ τοῦτο ν' ἀλλάξῃ φύσιν· εἴτε ἐν κατὰστάσει ῥευστοῦ, εἴτε ἐν κατὰστάσει ἀερίου ἔσται πάντοτε σίδηρος.

« Εὐρισκόμεθα τήνστιγμὴν ταύτην ἐντὸς οἴκου. Πάντες οὗτοι οἱ τοῖχοι, τὰ πατώματα, οἱ τᾶπητες, τὰ ἔπιπλα, ἡ ἐκ μαρμάρου ἐστία σύγκεινται ἐκ μορίων ὥσαυτως μὴ ἐφαπτομένων ἀλλήλων. Πάντα δὲ αὐτὰ τὰ μόρια τὰ συστατικά τῶν σωμάτων διατελοῦσιν εἰς κίνησιν περιφερικὴν περὶς ἀλλήλων.

« Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ σώματός μας. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς διηνεκοῦς κυκλοφορίας ἀτόμων· εἶνε φλόξ ἀκαταπαύστως ἀνακλιστομένη καὶ ἀνανεουμένη. Εἶνε ποταμὸς παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ὁποίου προσέρχεται τις καὶ κἀθηται νομίζων ὅτι ἐπανάβλέπει πάντοτε τὸ αὐτὸ ὕδωρ, ἀλλ' ὅπου ἀληθῶς ὁ κέννακος τῶν πραγμάτων ῥοῦς ἐπιφέρει πάντοτε ὕδωρ νέον.

« Ἐκαστον αἰμοσφαιρίδιον τοῦ αἵματός μας εἶνε κόσμος ὁλόκληρος (ἔχομεν δὲ πέντε ἑκατομμύρια τοιαῦτα κατὰ πᾶν κυβικὸν χιλιοστόμετρον). Ἀλλεπαλλήλως, ἀδιαλείπτως, ἄνευ διακοπῆς εἰς τὰς ἀρτηρίας μας, εἰς τὰς φλέβας μας, εἰς τὴν σάρκα μας τὸ πᾶν κυκλοφορεῖ, τὸ πᾶν βαδίζει, τὸ πᾶν φέρεται ὁρμητικῶς ἐν ζωικῇ δυνάμει κατ'ἀναλογίαν τὸσον ταχεῖα ὅσον ἡ καὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Μόριον πρὸς μόριον ὁ ἐγκέφαλός μας, τὸ κρᾶνιον μας, οἱ ὀφθαλμοὶ μας, τὰ νεφρὰ μας, ἡ σὰρξ μας ὁλόκληρος ἀνανεοῦνται ἀδικαίως καὶ τὸσον ταχεῖως ὥστε ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὸ ἡμέτερον σῶμα ἐξ ὁλοκλήρου ἀνασυνίσταται.

« Κατὰ θεωρίαν στηριζομένης ἐπὶ τῶν ἐλξεων τῶν μορίων, ὑπελογίσθη ὅτι ἐντὸς μικροσκοπικῆς ῥαβίδος ὕδατος χυνομένης διὰ τῆς αἰχμῆς καρφίδος, ῥαβίδος ἀοράτου εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμόν, ἐχούσης ὄγκον ἐνὸς χιλιοστοῦ τοῦ κυβικοῦ χιλιομέτρου ἐμπεριέχονται πλείονα τῶν διακοσίων εἰκοσι πέντε ἑκατομμυρίων μορίων.

« Εἰς μίαν κεφαλὴν καρφίδος δὲν ὑπάρχουσιν ὀλιγώτερα τῶν ὀκτῶ δισεκατομμυρίων ἀτόμων. ἦτοι ὀκτῶ χιλιάδες δισεκατομμύρια δισεκατομμυρίων, τὰ δὲ ἄτομα ταῦτα ἀποχωρίζονται ἀλλήλων ὑπὸ δισστημάτων σημαντικῶς μεγαλειτέρων τοῦ ὄγκου των, ὅστις ἄλλως τε εἶνε ἀόρατος καὶ

διὰ τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν μικροσκοπίων. "Αν ᾔθελέ τις ν' ἀριθμήσῃ τὴν πληθὺν τῶν περιεχομένων εἰς τὴν κεφαλὴν καρφίδος ἀτόμων ἀριθμῶν νοερῶς ἐν δισεκατομύριον κατὰ δευτερολεπτον ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας ἐτῶν ὅπως ἀποπερατώσῃ τὴν ἀρίθμησην.

« Εἰς μίαν ῥανίδα ὕδατος, εἰς μίαν κεφαλὴν καρφίδος ὑπάρχουσιν ἀσυγκρίτως περισσότερα ἅτομα ἀφ' ὅσοι ὑπάρχουσιν ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν γνωστὸν εἰς τοὺς ἀστρονόμους, ἐφωδιασμένους μὲ τὰ ἰσχυρότατα τῶν τηλεσκοπίων τῶν.

« Τίς ὑποστηρίζει τὴν Γῆν εἰς τὸ αἰώνιον κενόν, τὸν Ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας τοῦ σύμπαντος; Τίς ὑποστηρίζει τὴν μακρὰν σιδηρᾶν δοκὸν, τὴν ἐρριμένην μεταξύ δύο τοίχων καὶ ἐφ' ἧς κτίζονται πλεῖστα πατώματα; Τίς ὑποστηρίζει τὸ σχῆμα πάντων τῶν σωμάτων; Ἡ Δύναμις.

« Τὸ σύμπαν, τὰ πράγματα καὶ τὰ ὄντα, πᾶν ὅ,τι βλέπομεν ἀποτελεῖται ἐξ ἀτόμων ἀοράτων καὶ ἀσταθμῶν. Τὸ σύμπαν εἶνε δυναμισμός. Ὁ Θεὸς εἶνε ἡ παγκόσμιος ψυχὴ· ἐν αὐτῇ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.

« Ὅπως ἡ ψυχὴ εἶνε ἡ κινητήριος δύναμις τοῦ σώματος, τὸ ἄπειρον Ὀν εἶνε ἡ κινητήριος δύναμις τοῦ σύμπαντος. Ἡ καθαρῶς μηχανικὴ θεωρία τοῦ σύμπαντος μένει ἀτελής διὰ τὸν ἐξεταστὴν τὸν ἐμβαθύνοντα εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἡ ἀνθρώπινος θέλησις εἶνε ἀσθενὴς ἀληθῶς σχετικῶς πρὸς τὰς κοσμικὰς δυνάμεις. Ἐν τούτοις ἐξαποστέλλων σιδηροδρομικὴν ἡμαξοστοιχίαν ἐκ Παρισίων εἰς Μασσαλίαν, πλοῖον ἐκ Μασσαλίας εἰς Σουέζ, μετατοπίζω ἐλευθέρως μέρος ἀπειροστὸν τῆς γῆνινς μάζης καὶ τροποποιῶ τὴν πορείαν τῆς Σελήνης. Ὡς τυφλοὶ τοῦ ἸΘ' αἰῶνος, ἐπανεέλθετε εἰς τὸν κύκλον τῆς Μαντούης: Mens agitat molem.

« Ἐὰν ἀνατέμω τὴν ὕλην, θ' ἀνέυρω ἔσχατον εἰς τὸ βάθος τὸ ἀόρατον ἄτομον· ἡ ὕλη ἐξαφανίζεται, παρέρχεται ὡς καπνός. "Αν οἱ ὀφθαλμοί μου εἶχον τὴν ἰσχὺν νὰ ἴδωσι τὴν πραγματικότητά, θὰ ἔβλεπον διὰ μέσου τῶν τοίχων ἀποτελεσμένην ἐξ ἀποκεχωρισμένων μορίων, διὰ μέσου τῶν σωμάτων, δίνας ἀτόμων. Οἱ ἐκ σαρκὸς ὀφθαλμοί μας δὲν βλέπουσιν ὅ,τι ὑπάρχει. Πρέπει νὰ ἴδῃ τις μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πνεύματος. "Ας μὴ ἐμπιστευώμεθα εἰς μόνην τὴν μαρτυρίαν τῶν αἰσθήσεών μας. Ὑπάρχουσι τόσοι ἀστέρες ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μας κατὰ τὴν ἡμέραν ὅσοι καὶ κατὰ τὴν νύκτα.

« Ἐν τῇ φύσει δὲν ὑπάρχει οὔτε ἀστρονομία, οὔτε φυσικὴ, οὔτε χημεία, οὔτε μηχανικὴ. Εἶνε αὐταὶ μέθοδοι παρατηρήσεως ἐξ ὑποκειμένου. Ὑπάρχει μία μόνη ἐνότης. Τὸ ἀπείρως μέγα εἶνε παρόμοιον μὲ τὸ ἀπείρως μικρόν. Τὸ διάστημα

εἶνε ἄπειρον χωρὶς νὰ εἶνε μέγα. Ἡ διάρκεια εἶνε αἰωνία χωρὶς νὰ εἶνε μακρά. Ἀστέρες καὶ ἅτομα εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό.

« Ἡ ἐνότης τοῦ σύμπαντος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἀοράτου, ἀσταθμῆτου, αὐλοῦ δυνάμεως ἥτις κινεῖ τὰ ἅτομα. "Αν ἐν μόνον ἄτομον ᾔθελε παύσει νὰ κινῆται ὑπὸ τῆς δυνάμεως, τὸ σύμπαν θὰ ἐσταμάτα. Ἡ Γῆ στρέφεται περὶ τὸν Ἥλιον ὁ Ἥλιος κινεῖται ἐνεκα τῆς ἑλξεως περὶ ζὼν τοῦ κέντρου βαρύτητος πολλῶν ἀστέρων κινήτου ἐπίσης· τὰ ἐκατομύρια, τὰ δισεκατομύρια τῶν ἡλίων τὰ διεσπαρμένα εἰς τὸ σύμπαν τρέχουσι ταχύτερον ἀπὸ τὰ βλήματα τῆς πυρίτιδος. Οἱ ἀστέρες οἵτινες μᾶς φαίνονται ἀκίνητοι εἶνε ἡλιοὶ φερόμενοι εἰς τὸ αἰώνιον κενόν μὲ ταχύτητα δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα ἐκατομυρίων χιλιομέτρων καθ' ἐκάστην, πάντες τρέχοντες πρὸς ἄγνωστον τέρμα, ἥλιος, πλανῆται, γαῖαι, δορυφόροι, κομήται πλάνητες... τὸ σταθερὸν σημεῖον, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τὸ ἀναζητούμενον ὑπὸ τοῦ ἀναλυτοῦ φεύγει καθ' ὅσον τὸ ἀναζητεῖ καὶ δὲν ὑπάρχει πραγματικῶς οὐδαμοῦ. Τὰ ἅτομα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σῶμα κινούνται σχετικῶς τόσον ταχέως ὅσον καὶ οἱ ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ κίνησις διέπει τὸ πᾶν, ἀποτελεῖ τὸ πᾶν.

« Τὸ ἄτομον αὐτὸ δὲν εἶρε ἀδρανῆς ὕλη· εἶρε κέντρον δυνάμεως.

« Τὸ ἀποτελοῦν κυρίως τὸ ἀνθρώπινον ὄν, τὸ ὁργανίζον αὐτὸ δὲν εἶνε ἡ ὕλική οὐσία, δὲν εἶνε οὔτε τὸ πρωτόπλασμα, οὔτε τὸ κύτταρον, οὔτε οἱ θαυμαστοὶ καὶ γόνιμοι συνδυασμοὶ τοῦ ἄνθρακος μετὰ τοῦ ὕδρογόνου, τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ἰσώτου· εἶνε ἡ Δύναμις ἡ ψυχικὴ, ἡ ἀόρατος, ἡ ἄυλος. Αὕτη συσσωματεῖ, διευθύνει καὶ διατηρεῖ συνδυασμένα τ' ἀναρίθμητα μόρια τ' ἀποτελοῦντα τὴν θαυμαστὴν ἁρμονίαν τοῦ ζῶντος σώματος.

« Ἡ ὕλη καὶ ἡ ἐνέργεια οὐδέποτε ἐθεάθησαν ἀποκεχωρισμέναι ἀλλήλων· ἡ ὑπαρξὶς τῆς μιᾶς συνεπάγεται τὴν ὑπαρξίν τῆς ἄλλης... ὑπάρχει ἴσως οὐσιαστικὴ ταυτότης ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ.

« Ἀδιάφορον εἶναι τὸ σῶμα δὲν διαλύεται διὰ μιᾶς μετὰ θάνατον, ὅπως διαλύεται βραδέως καὶ ἀνανεοῦται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς. Ἡ ψυχὴ ἀπομένει. Τὸ διοργανωτικὸν ψυχικὸν ἄτομον εἶρε τὸ κέντρον τῆς δυνάμεως ταύτης. Καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἶνε ἀνεξιχνίαστον.

« Ὅ,τι βλέπομεν εἶνε ἀπατηλόν. Τὸ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΝ Εἶνε τὸ ΑΟΡΑΤΟΝ... »

Ἦρχισε νὰ περιπατῇ μεγάλους βήμασιν. Ἦνεκας τὸν ἡχοασθῇ ὡς ἀκροᾶται τις ἀπόστολον προσφιλῆ, καίτοι δὲ πρὸς αὐτὴν καὶ μόνην ἐλάλει πραγματικῶς, δὲν ἐφαίνετο συναισθανόμενος τὴν παρουσίαν τῆς, τόσον ἴσχυρο αὕτη

ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ. Ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλαβε τὴν μίαν τῶν χειρῶν του μεταξὺ τῶν ἰδικῶν της.

«Ὡ, εἶπεν, ἂν δὲν κατέκτησες ἀκόμη τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ σοῦ διαφύγῃ ὁμῶς.»

Εἶτα ἐξαπτομένη καὶ αὐτὴ καὶ ὑπαινισσομένη ἐπιφύλαξιν ἦν συχνὰ ἐξέφραζεν ὁ Γεώργιος: «Πιστεύεις, προσέθηκεν, ὅτι εἶνε ἀδύνατον εἰς τὸν ἐπίγειον ἄνθρωπον νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν Ἀλήθειαν, διότι δὲν ἔχομεν εἰμὴ πέντε μύνας αἰσθήσεις, πλείσται δὲ ὅσαι ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως ἀπομένουσιν ξέναι διὰ τὸ πνεῦμά μας, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ μέσου ὅπως φθάσωσι μέχρις αὐτοῦ. Ὅπως θὰ μᾶς ἔλειπεν ἡ ὁρασις ἂν ἐστερούμεθα τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ὅπως θὰ μᾶς ἔλειπεν ἡ ἀκοή ἂν ἐστερούμεθα τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου, κτλ., τοιουτοτρόπως αἱ δονήσεις, αἱ ἐκδηλώσεις τῆς δυνάμεως αἵτινες διέρχονται ἀναμέσον τῶν χορδῶν τοῦ ζωϊκοῦ ἡμῶν ὄργανου χωρὶς νὰ θίξωσι τὰς ὑπαρχούσας, ἀπομένουσιν ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς. Παραδέχομαι καὶ συμφωνῶ μετὰ τῆς ἰδέας σου ὅτι οἱ κάτοικοι κόσμων τινῶν ἐνδεχόμενον νὰ εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ περισσότερον ἡμῶν προωδευμένοι. Μοῦ φαίνεται ὁμῶς ὅτι καὶ σύ, καὶ περ κάτοικος ὢν τῆς Γῆς, κάτι εὖρες.

— Φιλτάτῃ μου, ἀπήντησεν αὐτὸς καθήμενος πλησίον της ἐπὶ τοῦ εὐρυχώρου διδανίου τῆς βιβλιοθήκης, εἶνε βεβαίωτατον ὅτι ἐλλείπουσι πολλάι χορδαὶ ἀπὸ τὸ ἐπίγειον ἡμῶν ψαλτήριον καὶ εἶνε πιθανόν ὅτι πολίτης τις τοῦ συστήματος τοῦ Σειρίου θὰ ἐγέλα διὰ τὰς ἀξιώσεις μας. Τὸ ἐλαχιστον τεμάχιον μαγνητισμένου σιδήρου ἰσχύει περισσότερον τοῦ Νεύτωνος καὶ τοῦ Λαίβνιτιου περὶ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ μαγνητικοῦ πόλου καὶ ἡ χελιδὼν γινώσκει κάλλιον τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου ἢ τοῦ Μαγγελάνου τὰς μεταβολὰς τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους. Τί εἶπα πρὸ ὀλίγου; Ὅτι τὰ φαινόμενα εἶνε ἀπατηλὰ καὶ ὅτι διὰ μέσου τῆς ὕλης τὸ πνεῦμά μας πρέπει νὰ βλέπῃ τὴν ἀόρατον δύναμιν. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον. Ἡ ὕλη δὲν εἶνε ὅ,τι φαίνεται καὶ οὐδεὶς μεμνημένος τὴν πρόσδον τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν δύναται σήμερον νὰ καυχηθῇ ὅτι εἶνε ὑλιστής.

— Τότε, ὑπέλαθεν ἡ νεάνις, τὸ ψυχικὸν ἐγκεφαλικὸν ἄτομον, ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ εἶνε ἀθάνατον, ὅπως ἄλλως τε καὶ ὅλα τὰ ἄτομα, ἂν παραδεχθῶμεν τὰ θεμελιώδη διδάγματα τῆς χημείας.

[Μετὰφρασις Χ.]

Ἔπεται συνέχεια

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

15 Φεβρουαρίου 1890.

Φίλτατε,

Δὲν ἤξεύρω ἂν εἰς τὸ βάθος τῆς ὀρεινῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ζῆς, τὸ ψῦχος ἦτο ἐφέτος τόσον ὀρμητὴν, ἀλλ' ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζω τὰς Ἀθήνας μου, μετὰ τὸν γλυκύν, τὸν ἥπιον, τὸν λουόμενον εἰς θερμὰς ἀνταυγίας, σχεδὸν ἑαρινὸν χειμῶνά των. Τί ἀντιστροφή ὦρων! Ὁ βορρᾶς πρὸ τριῶν ἡδὴ μηνῶν μυκᾶται σχεδὸν ἀδιακόπως, παγῶν ὅχι πλέον τὰ ἀρνάνια, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ χιών, ἡ χιών, τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς τὰς Ἀθήνας σπανιώτερον ἀπὸ ἐξυπνον ἄνθρωπον, ἐπὶ μῆνα καὶ πλέον ἔστεφε διαρκῶς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὑμηττοῦ, διατηρούσα ἐπ' αὐτῆς λευκὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μυρίας ἀποχρώσεις τοῦ κυανοῦ, τοῦ σαπφειρίου, τοῦ ἰώδους, τοῦ ἰανθοῦς, διὰ τῶν ὁποίων βάφει τὰς πλευρὰς τοῦ ὄρους ὁ δῶν ἥλιος. Στιγμὴν δὲν ἔλειψεν ἀπὸ τὴν ἐστίαν τὸ πῦρ καὶ δὲν ἐνθυμούμαι ἡμέραν, καθ' ἣν νὰ μὴ ἐξηλθα εἰς τοὺς δρόμους ἐπιμελῶς ἐγκεκορδυλημένος εἰς τὸ ἐπανωφόριόν μου. Τεῖνω νὰ πιστεύσω τὸν παραδοξολόγον ἐκεῖνον, ὅστις ἔγραψεν ὅτι διὰ νὰ εὕρῃ τις ἀληθινὸν ψῦχος πρέπει νὰ κατέλθῃ εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας. Ἡ θερμοκρασία ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ συνήθως δὲν κατέλθῃ τοὺς 10 ὑπὲρ τὸ μηδενικὸν βαθμούς, ἂν ὑπῆρχε δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀνεξήγητος αὐτῇ μαγία τῶν Φράγκων νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαιράς καὶ εἶχον, ὥς εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις, ἐπίσημα διδόμενα περὶ τῆς θερμο-

κρασίας τῶν Ἀθηνῶν, θὰ εὕρισκετο ὅτι ἡμεῖς ἐφέτος ὑπερέβημεν πολὺ τοὺς εἰς βορειοτεράς χώρας ζῶντας.

Ἄλλως τὸ ἐπ' ἐμοὶ φρονῶ ὅτι ὁ Θεός, ὅστις τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν, εἶχεν ἀποθέσει προσωρινῶς τὴν ἀρετὴν ταύτην, ὅταν ἐποίησε τὰς λεγομένας ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰς δύο εὐαρεστοτεράς ἐξ αὐτῶν, τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον, ἔκαμε τὰς συντομωτέρας, ἔδωκε δ' ἀφόρητον μῆκος εἰς τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος. Τὰ ῥόδα τοῦ ἔαρος, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ πρωϊνὴ δρῶσος ἀποθέτει τὰ ἀδαμάντινα στίγματα τῶν ῥανίδων της, ἀποφυλλίζονται εἰς ὀλίγας πρωϊάς, ἡ μελιχρὰ δ' εὐωδία τῶν χειμωνιάων τοῦ φθινοπώρου δὲν διαρκεῖ περισσότερον τῶν ῥόδων.

Συλλογίζομαι ὁμῶς... Τί πταίει ὁ Θεός εἰς ὅλα αὐτά; Αὐτὸς ἐπλασεν ἡμέρας πάσης τάξεως, χειμερινὰς, θερινὰς, ἑαρινὰς, φθινοπωρινὰς καὶ τὰς διέσπειρε ἀνά μέσον τοῦ ἔτους, δηλαδὴ τοῦ χρόνου — διότι καὶ τὸ ἔτος καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε γνήσιον τέκνον τοῦ θεοῦ. — Ἄλλ' ἡμεῖς ἡσθάνομεν τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς ταξινομήσωμεν. Ἐνεκα τούτου καὶ τὸ κάπως σπάνιον, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε παρατηρούμενον φαινόμενον νὰ κρυώνωμεν μεσοῦντος τοῦ Ἰουνίου καὶ νὰ ἰδρώνωμεν ἐν μέσῳ Δεκεμβρίου, παραξενευόμενοι διὰ τοῦτο. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐφετεινὸς ἀθηναϊκὸς χειμὼν ἀπέδειξε τὴν ταξινόμησιν δικαιολογημένην, μὴ θελήσας νὰ ξεκουκκυλωθῇ ἀπὸ τὸν βαρὺν ἐπενδύτην του οὔτε στιγμὴν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀπατέλει καὶ ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος...

Σὺς

K...